

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **M. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 - 59,

t a k t o:

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 - 59, **se zrušuje a věc se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Rozhodnutím ze dne 19. 4. 2007, č. j. X zamítla žalovaná (Česká správa sociálního zabezpečení) žádost žalobkyně o přiznání invalidního důchodu pro nesplnění podmínek ustanovení § 39 odst. 1 a § 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění s přihlédnutím k Nařízením Rady (EHS) č. 1408/71 a 574/72, s odůvodněním, že podle posudku Městské správy sociálního zabezpečení v Brně ze dne 16. 3. 2007 žalobkyně není plně invalidní a není ani částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její schopnost soustavně výdělečné činnosti pouze o 20%. Žalovaná připomněla, že posouzení zdravotního stavu pro účely plné a částečné invalidity spadá s přihlédnutím k článku 40 odst. 4 Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 do kompetence instituce státu, která rozhoduje o plném nebo částečném invalidním důchodu.

Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala dne 23. 5. 2007 žalobu u České správy sociálního zabezpečení, která ji dne 12. 6. 2007 postoupila Krajskému soudu v Plzni. Žalobkyně namítala, že rozhodnutí žalované je v rozporu s § 39 odst. 1 zákona o

důchodovém pojištění a poukázala na skutečnost, že předložila v Německu vydaný invalidní průkaz s uznanou invaliditou ve výši 50%, zaslala kopii výpovědi bývalého zaměstnavatele z důvodu jejího špatného zdravotního stavu a přiložila potvrzení nemocenské pojišťovny o tom, jak dlouho bere nemocenskou podporu z důvodu nemoci/invalidity.

Usnesením ze dne 15. 6. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 – 10, krajský soud žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě do 30. 6. 2007 doplnila a upřesnila svoji žalobu ze dne 18. 5. 2007 tak, aby 1) byl správně označen správní orgán, proti němuž žaloba směřuje a bylo rovněž označeno rozhodnutí správního orgánu, které žalobkyně napadá a den jeho doručení žalobkyni, 2) byly doplněny žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobkyně napadený výrok rozhodnutí za nezákonný nebo nicotný, 3) byly uvedeny důkazy, které žalobkyně navrhuje provést k prokázání svých tvrzení, 4) byl učiněn návrh výroku rozsudku, 5) byl připojen stejnopis napadeného rozhodnutí. Žalobkyně byla poučena, že nebude-li výzvě ve stanovené lhůtě vyhověno, soud řízení o tomto podání odmítne.

Žalobkyně na tuto výzvu krajského soudu reagovala e-mailem ze dne 25. 6. 2007, v němž požádala o prodloužení lhůty pro odstranění nedostatků žaloby alespoň o týden. Svou žádost odůvodnila tím, že s ohledem na svůj zdravotní stav není schopna požadované doklady v soudem stanovené lhůtě obstarat.

Krajský soud v Plzni poté žalobu usnesením ze dne 3. 8. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 - 27, odmítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění usnesení konstatoval, že shledal dva důvody pro odmítnutí žaloby. Prvním důvodem je podle krajského soudu skutečnost, že žalobkyně napadla rozhodnutí Městské správy sociálního zabezpečení v Brně, tj. rozhodnutí jiného orgánu, než toho, který je příslušný rozhodovat o dávce důchodového pojištění. Dalším důvodem k odmítnutí žaloby byla skutečnost, že žaloba neobsahovala zákonem stanovené náležitosti a k doplnění podané žaloby ze strany žalobkyně nedošlo, jelikož žalobkyně řádným způsobem nereagovala na usnesení ze dne 15. 6. 2007. Chybějící žalobní body a z toho pramenící neznalost, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobkyně napadené rozhodnutí za nezákonné či nicotné, podle názoru krajského soudu brání v přezkumném řízení, založeném na dispoziční zásadě, takže mu nezbylo, než žalobu odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Ve včas podané kasační stížnosti, doručené krajskému soudu dne 20. 8. 2007, žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) uvedla, že byla žalovanou poučena o možnosti podání žaloby, ovšem nebyla informována o žádných zákonem stanovených náležitostech tohoto podání. Veškeré podklady měla k dispozici žalovaná, která je také měla předat soudu při postoupení žaloby. Namítá, že ve správním řízení při zjišťování jejího zdravotního stavu nebyly dodrženy právní předpisy a zpochybňuje závěry o míře invalidity učiněné českými lékaři. Poukázala na skutečnost, že je nemajetná a z důvodu nemoci bez příjmu, požádala o zaslání příslušného formuláře a požádala soud o informaci, zda má právo na osvobození od soudních poplatků a jakým způsobem jí bude ustanovený advokát zastupovat.

Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 7. 9. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 – 44, žalobkyni vyzval, aby ve lhůtě 2 týdnů ode dne doručení tohoto usnesení sdělila jméno

advokáta, kterým bude zastoupena v řízení o podané kasační stížnosti a současně předložila plnou moc udělenou tomuto advokátovi anebo podala žádost o ustanovení zástupce soudem a současně předložila soudu vyplněné prohlášení o příjmech, majetkových a osobních poměrech. Zároveň stěžovatelku poučil, že nebude-li ve stanovené lhůtě odstraněn nedostatek zastoupení advokátem, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne.

V podání ze dne 20. 9. 2007 žalobkyně požádala o ustanovení zástupce (pokud možno znalého němčiny). Ke svým majetkovým poměrům uvedla, že je nemajetná, nemá žádné úspory a žije z nemocenské podpory, která nedosahuje ani nejnižšího životního tarifu. Přiložila vyplněné potvrzení o osobních majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, ve kterém uvedla, že z důvodu nemoci není zaměstnána, pobírá dávky nemocenského pojištění, nemá žádný majetek větší ceny, neboť cenné předměty jí byly odcizeny při vloupání do jejího bytu dne 24. 1. 2007 a má dluhy vůči rodinným příslušníkům, které nemůže úředně doložit. Přiložila potvrzení nemocenské pojišťovny o denním tarifu, který je jí vyplácen ve výši 24,37 Euro, předložila rovněž seznam pracovních neschopností za uplynulá léta, výpověď ze zaměstnání ze dne 8. 9. 2006 a oznámení o vloupání do bytu.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že proti dosavadnímu způsobu řízení nemá námitky a zcela se ztotožňuje s právním názorem krajského soudu vysloveném v usnesení ze dne 3. 8. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 - 27.

Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 23. 10. 2007, č. j. 16 Cad 144/2007 - 59, žádost stěžovatelky o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti zamítl a vyzval ji, aby ve lhůtě tří týdnů ode dne doručení tohoto usnesení doložila do spisu plnou moc udělenou zvolenému advokátovi, který ji bude zastupovat v řízení o podané kasační stížnosti. Krajský soud poukázal na § 36 odst. 3 a 8, § 105 odst. 2 s. ř. s. a konstatoval, že v dané věci vzal v úvahu, že pro vyhovění žádosti stěžovatelky musí být splněny současně obě podmínky pro ustanovení zástupce účastníku řízení uvedené v § 35 odst. 8 s. ř. s., a to předpoklad pro osvobození od soudních poplatků a potřeba ochrany práv tohoto účastníka. Aby soud mohl rozhodnout o přiznání osvobození od soudních poplatků stěžovatelky, musí mu být známy její majetkové, výdělkové a osobní poměry, které je povinna prokázat věrohodným způsobem, stejně jako důvodnost potřeby ochrany jejích práv. Podle názoru krajského soudu však stěžovatelka neprokázala zcela věrohodně, že nemá dostatečný příjem k tomu, aby si sama mohla zvolit advokáta pro řízení o kasační stížnosti a za poskytnuté služby mu zaplatit, jelikož např. neuvedla, od kdy pobírá dávky nemocenského pojištění. Stěžovatelka ani neprokázala, že není schopna pracovat a zajistit si tak finanční prostředky, když navíc z posudku ze dne 16. 3. 2007, vypracovaného Městskou správou sociálního zabezpečení v Brně v průběhu řízení o žádosti stěžovatelky o invalidní důchod vyplývá, že stěžovatelka není plně ani částečně invalidní, neboť dle příslušných právních předpisů platných v České republice, míra jejího poklesu schopnosti soustavné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činila pouze 20%, takže její pracovní potenciál není zcela vyčerpán, ale pouze omezen. Z podání stěžovatelky vyplývá, že ani ve státě jejího současného bydliště nebyla uznána invalidní a nepobírá tedy z tohoto důvodu příslušnou rentu. Krajský soud navíc dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatelky, směřující proti usnesení o odmítnutí žaloby ze dne 18. 5. 2007, nemůže být úspěšná, jelikož napadeným usnesením ze dne 3. 8. 2007, č. j. 16 Cad

144/2007 – 27, došlo k odmítnutí pro nedoplnění náležitostí žaloby. Stěžovatelka totiž, přestože ji soud usnesením obsahujícím podrobné pokyny vyzval k doplnění a upřesnění podané žaloby, tak neučinila a k o odmítnutí žaloby tak bylo přistoupeno pouze pro nedostatečnou spolupráci ze strany žalobkyně.

V podání ze dne 4. 11. 2007 (toto podání podle obsahu posoudil Nejvyšší správní soud jako včasnou kasační stížnost), stěžovatelka uvádí, že žádá o sdělení, z jakého důvodu byla zamítnuta její žádost o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Podle stěžovatelky nelze tvrdit, že nesdělila naprosto srozumitelně a jasně, že ve své sociálně-společenské situaci na žádného právníka peníze nemá. K požadavku soudu na prokázání jejích majetkových a osobních poměrů uvedla, že vyplnila a soudu zaslala vše, co požadoval. Soud tedy nemůže tvrdit, že s ním nespolečně pracovala či neprokázala něco, co po ní požadoval. Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem soudu, že neprokázala, od kdy pobírá nemocenské pojištění, neboť na listině, kterou soudu předložila je udána nejenom výška denní nemocenské dávky, ale i datum, od kterého ji dodnes pobírá. Pochybnosti soudu o míře omezení její schopnosti soustavné výdělečné činnosti považuje stěžovatelka za neopodstatněné. To, že není schopna pracovat, podle ní dokazuje samotné potvrzení nemocenské pojišťovny a skutečnost, že je jí vyplácena nemocenská podpora. Nesouhlasí ani se závěrem krajského soudu o tom, že není ani částečně invalidní. Poukazuje na kopii německého invalidního průkazu s už dřívější invaliditou ve výši 50%, která byla soudu s ostatními listinami zaslána. Invalidita nebyla stěžovatelce uznána pouze v České republice. Přiložila kopii německého invalidního průkazu, potvrzení nemocenské pojišťovny, jakožto doklad o délce pracovní neschopnosti, kopii rozhodnutí Integračního úřadu ve Wiesbadenu o své pracovní neschopnosti, z něhož podle ní vyplývá, že ji není možné zařadit ani do žádného jiného pracovního oboru. Předložila dále kopii svých bankovních výpisů z účtu, jakožto doklad o svých současných majetkových poměrech. Stěžovatelka s ohledem na svou zdravotní a finanční situaci, nedodržení patřičných zákonitostí ze strany českých lékařů a neopodstatněnost argumentů soudu setrvala na podané žalobě a požadovala osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta.

K otázce přípustnosti této kasační stížnosti Nejvyšší správní soud podotýká, že v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobce není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení (shodně též rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Azs 27/2004, ze dne 28. 4. 2004). Jinak tomu však je v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku o věci samé; tam je zastoupení advokátem nezbytné.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost stěžovatelky proti usnesení o zamítnutí žádosti o ustanovení advokáta přípustnou a přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Zkoumal rovněž, zda rozhodnutí netrpí vadami, na něž pamatuje ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že i když v dané věci je zpracování odůvodnění usnesení, jímž byla zamítnuta stěžovatelčina žádost o osvobození od soudních poplatků na samé hranici přezkoumatelnosti, je možno usnesení věcně přezkoumat.

Nejvyšší správní soud dovodil podle obsahu kasační stížnosti, že se stěžovatelka dovolává stížnostního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnosti

spočívající v nesprávném posouzení právní otázky (splnění podmínek pro ustanovení zástupce) soudem v předcházejícím řízení.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. K tomuto ustanovení se váže § 35 odst. 8 s. ř. s., podle něhož může předseda senátu navrhovateli (žalobci), u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citace uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je povinnost doložit nedostatek prostředků jednoznačně na účastníkovi řízení, aby soud mohl posoudit, jsou-li splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, uveřejněné pod č. 537/2005 Sb. NSS). Řízení o kasační stížnosti je specifické potud, že zastoupení advokátem je zde povinné podle ust. § 105 odst. 2 s. ř. s., takže při posuzování návrhu účastníka na ustanovení zástupce není třeba se zabývat zjišťováním druhé podmínky výše citovaného zákonného ustanovení tj. potřeby ochrany zájmů tohoto účastníka, když tato potřeba je dána přímo ze zákona. Potud se tedy Krajský soud v Plzni mylí, když uvádí, že i při posuzování podmínek pro ustanovení zástupce stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti je třeba prokazovat též důvodnost potřeby ochrany práv účastníka.

Při zjišťování, zda jsou splněny podmínky pro osvobození účastníka řízení od soudních poplatků, užívají soudy zpravidla formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“. Tento formulář zasílá soud účastníku řízení, jenž o osvobození od soudních poplatků žádá, s výzvou, aby jej ve stanovené lhůtě vyplnil a vrátil soudu. Formulář zahrnuje otázky na osobní stav, majetek, zdroj příjmů, vyživovací povinnosti, další výdaje a dluhy, přičemž tvrzené skutečnosti by měl účastník řízení přiměřeně prokázat. Pobírá-li například dávku důchodového či nemocenského pojištění, měl by doložit její výši a podobně.

Z obsahu spisu vyplývá, že Krajskému soudu v Plzni bylo dne 24. 9. 2007 doručeno k jeho výzvě stěžovatelkou vyplněné potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, v němž stěžovatelka uvedla, že není zaměstnána ze zdravotních důvodů, neboť jí z těchto důvodů byla dána výpověď „ze strany firmy“ k 31. 3. 2007. Stěžovatelka pobírá dávky nemocenského pojištění (krankengeld), nemá žádné další příjmy ani žádný majetek větší ceny, neboť její přízemní byt byl dne 24. 1. 2007 vyloupen a byly jí odcizeny veškeré zbylé cenné věci, jako například šperky a kamera. Pojišťovna jí sice poskytla odškodnění, avšak velmi nízké, z kterého pouze zaplatila dluhy. Stěžovatelka dále uvedla, že „žije pod sociálním tarifem“, nemá již sice žádné vyživovací povinnosti, avšak do 28 let

věku podporovala na studiích svého syna, kterému je nyní 29 let, (jeho otec řádně neplnil vyživovací povinnost). Má dále dluhy, které vznikly částečně na úhradu soukromé léčby a částečně na stěhování bytu před 4 lety. Jelikož si půjčila od soukromníků a rodinných příslušníků, nemůže je úředně doložit. V kolonce „jiné okolnosti, které by mohly mít vliv na osvobození“ stěžovatelka doplnila, že invalidita – nemoc způsobuje, že žije jeden a půl roku z nemocenské podpory vypočtené z půldenního předešlého pracovního úvazku, neboť poslední léta nebyla schopna na plný pracovní úvazek pracovat. Vydřžovala přitom syna na studiích. K takto vyplněnému formuláři stěžovatelka připojila potvrzení nemocenské pojišťovny o denním „netto tarifu“ [který jí byl vyplácen v letech 2006 a 2007 ve výši 24,37 Euro „kalendertegliches“, což stěžovatelka překládá jako denně]. Dále předložila přehled pracovních neschopností, poslední od data 13. 11. 2006 s poznámkou stěžovatelky, že od tohoto data doposud pobírá nemocenské dávky. Předložila rovněž výpověď z pracovního poměru ze dne 8. 9. 2006 a doklad Policejního prezidia ve Frankfurtu am Main o vloupání do bytu stěžovatelky dne 24. 1. 2007.

Krajský soud stěžovatelce zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil, což odůvodnil tím, že mu musí být známy majetkové, výdělkové a osobní poměry stěžovatelky, které však stěžovatelka zcela věrohodně neprokázala, jelikož např. neuvedla, od kdy pobírá dávky nemocenského pojištění a neprokázala, že není schopna pracovat a zajistit si tak finanční prostředky. Krajský soud poukázal také na posudek Městské správy sociálního zabezpečení v Brně ze dne 16. 3. 2007, ze kterého vyplývá, že stěžovatelka není plně ani částečně invalidní, když dle příslušných právních předpisů platných v České republice míra jejího poklesu schopnosti soustavné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činila pouze 20%, takže její pracovní potenciál není zcela vyčerpán, ale pouze omezen.

Nejvyšší správní soud má za to, že je třeba přisvědčit námitce stěžovatelky, podle které nelze tvrdit, že nesdělila naprosto srozumitelně a úplně své majetkové poměry. Ze spisového materiálu totiž vyplývá, že stěžovatelka soudu doručila řádně vyplněné potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, z něhož jsou její majetkové poměry zřejmé v rozsahu nezbytném pro posouzení její žádosti. Navíc je třeba přihlédnout k tomu, že stěžovatelka na výzvu krajského soudu k prokázání svých majetkových poměrů okamžitě zareagovala (požádala o prodloužení lhůty k dodání podkladů) a soudu kromě vyplněného potvrzení o svých majetkových poměrech zaslala také další, již výše zmíněné podklady. Z přístupu stěžovatelky tedy jasně vyplývá snaha pravdivě a úplně doložit soudu své majetkové poměry.

Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že zmíněný formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“, představuje pouze jeden z možných prostředků sloužících ke zjištění, zda účastník řízení má či nemá dostatečné prostředky. Majetkové poměry účastníka řízení však mohou být zjištěny i z jeho podání, jímž o osvobození od soudních poplatků žádá, případně jímž reaguje na výzvu k prokázání majetkových poměrů. Výše již citované ustanovení soudního řádu správního totiž neupravuje postup, jak má soud zjistit a ověřit, že účastník řízení nemá dostatečné prostředky. Nemá-li účastník žádné příjmy, ani majetek větší hodnoty, stává se zmiňovaný formulář pouhým formalizovaným čestným prohlášením. V takovém případě může soud zkoumat pouze pravděpodobnost a věrohodnost tvrzení účastníka řízení, zejména v kontextu jeho jiných tvrzení a obsahu spisu, případně jej vyzvat k prokázání skutečností, které prokázat lze. Na

formě přitom nelze dogmaticky trvat, neboť rozhodující je obsah prohlášení účastníka řízení, který o osvobození od soudních poplatků žádá.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu reakce stěžovatelky na výzvu soudu poskytl krajskému soudu dostatečné množství informací o jejích majetkových a sociálních poměrech, a to jak z prohlášení učiněného ve vyplněném formuláři, v němž se snažila velmi podrobně popsat své majetkové poměry, tak i v písemných dokladech, které k tomuto potvrzení navíc přiložila, aniž by ji k tomu krajský soud vůbec vyzýval. Ostatně celková finanční a majetková situace stěžovatelky je zcela zřejmá i z obsahu všech podání obsažených v soudním spisu, neboť je bezpečně prokázáno, že v letech minulých, tedy předcházejících žádosti o poskytnutí osvobození od soudních poplatků, byla stěžovatelka velmi často v pracovní neschopnosti a byla svou výživou odkázána na nemocenské dávky. Skutečnost, od kdy tyto dávky stěžovatelka pobírala, jsou patrné z jí přiloženého seznamu trvání pracovní neschopnosti, nehledě k tomu, že v potvrzení nemocenské pojišťovny o denním tarifu těchto dávek je uvedeno, že tyto činily v letech 2006 až 2007 jen výše již uvedenou částku, což měl krajský soud k dispozici. Stěžovatelka rovněž věrohodným způsobem doložila i skutečnost, že jí vznikla finanční újma vloupáním do jejího bytu. To vše ve svém kontextu potvrzuje věrohodnost tvrzení stěžovatelky, že nemá dostatečné prostředky k tomu, aby si hradila náklady spojené se zastoupením advokátem v řízení o přezkoumání rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti stěžovatelky o částečný invalidní důchod. Při úvaze o splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků přitom nelze argumentovat, jak učinil krajský soud, tím, že stěžovatelka není ani částečně invalidní (podle posudku Městské správy sociálního zabezpečení v Brně), neboť právě částečná, eventuelně plná invalidita je předmětem přezkumného řízení soudního a nelze tudíž ze závěrů zmíněného posudku zatím bez dalšího vycházet. Nejvyšší správní soud se proto neztotožňuje se závěrem krajského soudu, že stěžovatelka nedoložila své aktuální majetkové a sociální poměry, neboť splnila povinnost tvrzení, přičemž dokazovat neexistující skutečnosti (zde jiné příjmy stěžovatelky) nelze. V této souvislosti je nutno poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2006, č. j. 3 Azs 35/2006 – 104, (www.nssoud.cz), podle něhož *Postup krajského soudu, jenž zamítl návrh na ustanovení zástupce s odůvodněním, že stěžovatelka neprokázala tvrzení o své majetkové situaci listinnými důkazy, přičemž tato tvrzení spočívala v tom, že nemá žádný majetek ani příjmy, je vadný a je důvodem pro zrušení takového usnesení. Krajský soud svým postupem popřel tzv. negativní důkazní teorii, podle níž nelze dokazovat neexistující skutečnosti.*

Neustanovením zástupce pro řízení o kasační stížnosti krajský soud stěžovatelce *de facto* odepřel právo na právní pomoc zakotvené mj. v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož „každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení“. Podrobnosti pro to, za jakých podmínek je možné účastníku řízení ve správním soudnictví ustanovit zástupce, stanoví výše již citované ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s.

Jelikož nezastoupení stěžovatelky advokátem by mělo v řízení o původně podané kasační stížnosti doručené krajskému soudu dne 20. 8. 2007 následek v podobě jejího odmítnutí podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že postupem krajského soudu při rozhodování o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti došlo k pochybení, jímž bylo stěžovatelce upřeno výše zmíněné ústavním pořádkem chráněné právo na právní pomoc.

Stěžovatelka tedy dle názoru Nejvyššího správního soudu dostatečným způsobem předešla skutečnosti, na základě kterých bylo možno posoudit, zda splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků a pro ustanovení zástupce. Podle názoru Nejvyššího správního soudu zjištěné skutečnosti byly dostatečným podkladem pro závěr, že krajský soud měl stěžovatelčině žádosti vyhovět.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud připomíná - k závěru krajského soudu, že k zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce jej vedla také skutečnost, že kasační stížnost stěžovatelky podaná proti usnesení tamního soudu ze dne 3. 8. 2007 o odmítnutí žaloby nemůže být úspěšná - svou konstantní judikaturu, podle níž při posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. není krajský soud oprávněn učinit si sám předběžný úsudek o právním názoru Nejvyššího správního soudu. Byla-li podaná kasační stížnost včasná a přípustná, nelze zamítnout žádost o osvobození od soudních poplatků s tvrzením, že kasační stížnost, vzhledem k předpokládanému právnímu názoru Nejvyššího správního soudu, zjevně nemůže být úspěšná. Za dané procesní situace nelze totiž bez pochyby zjistit, že stěžovatelce nemůže být vyhověno. Vlastnost „zjevně neúspěšného návrhu“, kterou zákonodárce vyjádřil pojmem „zjevně“, je totiž třeba vykládat jako vlastnost návrhu seznatelnou „na první pohled“, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjištělná. Takovým zjevně neúspěšným návrhem může být například toliko opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost, či návrh podaný osobou neoprávněnou. (Srovnej rozsudek NSS ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 – 72, či rozsudek téhož soudu ze dne 28. 6. 2006, č. j. 3 As 26/2006 – 69, www.nssoud.cz). O takový případ zjevné neúspěšnosti kasační stížnosti stěžovatelky však v projednávané věci rozhodně nejde, a proto výše uvedená úvaha krajského soudu nebyla na místě.

Námítky stěžovatelky týkající se neustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti shledal Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů důvodnými, a proto mu nezbylo, než napadené usnesení Krajského soudu v Plzni zrušit (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby rozhodl o ustanovení zástupce stěžovatelky pro řízení o kasační stížnosti.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu